

Ф. № 463.

Оп. № 1.

Ж. № $\frac{591}{3}$

Мар'яненко
Іван Олександро-
вич - український
радянський актор,
народний артист
СРСР.

1949 р. р. /

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ-МУЗЕЙ
ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА УРСР

року - кавалер ордена Червоного прапора і заслуженого артиста
народний артист СРСР /з 1949р./, професор /з 1946р./ - виро-
дился на хуторі Соцюзнаго колгоспу «Мар'янін» Лермонтовської
області /тепер Ле- **МАР'ЯНЕНКО** - в Ставропольській області/ в

родині сім'ї **ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ / 1878-1962 /**

український радянський актор, народний артист СРСР

з року вступив до школи в місто **(назва фонду)** театру у групі свого батька і
першого учителя сценічного мистецтва, видатного українського
актора і хормейстера **ФОНД № 463**

Спочатку він працював на посаді сценаріста /комічного
режисера/, далі - актора. З групи В.Крижанівського належав актор
набував творчого **ОПИС № 1** успіху внаслідок виконання ролі
в ролі Мар'яненку І.О. роль Влада /Одеса/ Крижанівського.
Найбільше він працював в театрі Крижанівського.

з 1933 по 1935 роки Мар'янін І.О. працює в групі В.Крижанівського,
де виконує ролі вітчизняних творчостей в українських п'єсах та ко-
медіях **(назва опису)**

12.УП.1949 - 22.ХІ.1949

(крайні дати документальних матеріалів)

Крім ролі Мар'яніна в ці роки він виконує ролі в українських п'єсах та ко-
медіях "Мігуча Аня" Старицького, Борис /"Два сонця вночі, одна вночі"
Крижанівського, Гнат /"Вісточки" Баранко-Корсака,
Марко "Три-намічкі" Тогобоного за Івановим/ та інших імен
багаторазових, доторжених, негласних у нашій галузі ос-
віти.

Володимир актор часто виконує в групі на гастролях. Побував
у Москві, ~~Ленінграді~~ та інших містах країни творчо значущого
театрального мистецтва.

З 1936 році Мар'янін вступив до театру В.Крижанівського
в м.Ленін - першого українського по-літико-літературного театру - де
і працював до 1944 року.

Мар"яненко /справжнє прізвище - Петлішенко/ Іван Олександрович - актор українського доконтрневого і радянського театру, народний артист СРСР /з 1944р./, професор /з 1946р./ - народився на худорі Сочеванова поблизу с.Мар"янівка Херсонської губернії /тепер Бобринецький р-н Кіровоградської області/ в родині сільського коваля.

В 1895 р. закінчив повітове училище у м.Круп"янську. Того ж року вступив до професійного театру у трупу свого дядька і першого учителя сценічного мистецтва, видатного українського актора і драматурга М.Кропивницького.

Спочатку він працював на посаді сценаріуса /помічника режисера/, далі - актора. В трупі М.Кропивницького молодий актор набував творчого досвіду актора. Перший успіх натхненної праці принесла Мар"яненку І.О. роль Власа "Олеся" Кропивницького/, підготовлена під керівництвом М.Кропивницького.

З 1899 по 1906 рр. Мар"яненко І.О. працює у трупі О.Суслова, де виконує ролі ліричних любовників в українських п"есах та комедійні ролі в російських оперетах.

Кращі ролі Мар"яненка в ці роки: Квітка, Василь /"Талан", "Циганка Аза" Старицького/, Борис /"Доки сонце зійде, роса очі виїсть" Кропивницького/, Гнат /"Безталанна" Карпенко-Карого/, Марко "Мати-наймичка" Тогобочного за Шевченком/ та багато інших багатогранних, калоритних, незгасаючих у пам"яті глядачів образів.

Молодий актор часто виїзжав з трупою на гастролі. Побував у Москві, Петербурзі та інших містах країни творчо вивчаючи театральне мистецтво.

В 1906 році Мар"яненко вступив до театру М.Садовського в м.Києві - першого українського постійно-діючого театру - де і працював до 1914 року.

Робота з М.Заньковецькою та М.Садовським сприяла творчому зростанню Мар'яненка. Виступавчи переважно в ролях героїчного плану /Панас, Гнат Голий, Тарас в "Бурлаці"/ "Саві Чалому", "Бондарівні" Карпенко-Карого, Братковського в "Останній ночі" Старицького та інших/, з великим успіхом грав також ролі Хлестакова /"Ревізор" Гоголя/ та Кадова /"Тепленьке місце" О.Островського/.

Значним творчим досягненням І.Мар'яненка була роль Дон-Жуана в "Кам'яному господарі" Лесі Українки. Ці різнохарактерні образи стали етапними у творчій роботі актора.

У 1915 році І.О.Мар'яненко очолював "Товариство українських артистів" за участю М.Заньковецької та П.Саксаганського /Київ/. До складу "Товариства" входили не лише корифеї українського театру, але і молоді, мало досвідчені актори.

Тут І.Мар'яненко працює як актор, режисер і один з художніх керівників.

В 1917 році Мар'яненко був одним з організаторів Національного театру, де вперше на українській сцені був створений ним образ Тартюфа.

В 1918 році актор грав в Київському державному театрі /візник Геншель в о.п.Гауптмана/.

В 1919-23 роках Мар'яненко працює в театрі ім.Шевченка /Київ/ та Народному театрі тут же. Найкращі ролі, уже досвідченого актора, цього періоду: Анзорге /"Ткачі" Гауптмана, 1919р./, Ернульф /"Північні багатирі" Ібсена/. Гаряче відкликалися глядачі-червоноармійці на виконання ролі Гонти /за поємом "Гайдамаки" Шевченка/ І.Мар'яненком. Це була одна з найкращих ролей творчо відтієнених актором на сцені.

В 1923 році Мар"яненко переходить до театру "Березіль" /тепер Харківський державний український драм.театр ім.Т.Г. Шевченка/, де з невеликою перервою /1925р./ працював до 1958 року. Розвиваючи традиції Кропивницького, Заньковецької, Садовського та Саксаганського, Мар"яненко створив на сцені цього театру галерею яскравих образів в комедії, драмі, трагедії.

Серед незабутніх, творчо дороблених видатним актором образів, завжди будуть в пам"яті глядачів Макбет /"Макбет" Шекспіра/, Вершинін /"Бронепоезд №14-69" Вс.Іванова/, Стрижень, Рихов, Богдан Хмельницький, Горлов /"Загибель ескадри", "Правда", "Богдан Хмельницький", "Фронт" О.Корнійчука/, Хома Кичатий /"Назар Стодоля" Шевченка/, Омелько /"Мартин Боруля" Карпенко-Карого/, Прохор /"Васса Железнова" М.Горького/, Дикий, Нещасливець /"Гроза", "Ліс" М.Островського/, Фелікс Гранде /"Євгенія Гранде" за Бальзаком/, Пушкар /"Навіки разом" Дмитерка/, Штефан /"Любов на світанні" Я.Галана/.

Актор широкого творчого діапазону, Мар"яненко з великою майстерністю грав різні за характером ролі /здебільшого героїчні, але разом з тим і характерні та комедійні/, втілюючи в своїх героях кращі традиції українського дожовтневого театру, збагачені творчим методом радянського мистецтва - соціалістичним реалізмом.

З 1917 року провадив педагогічну роботу /з 1946 р. - професор кафедри майстерності актора в Харківському державному інституті театального мистецтва/.

Нагороджений орденом Леніна та трьома орденами Трудового Червоного Прапора. Державна премія СРСР, 1947р.

Свій багатолітній досвід роботи на сцені актор узагальнив в книзі "Минуле українського театру" яка вийшла в світ в 1945 році.

Помер І.О.Мар'яненко 4.ХІ.1962 році.

Фонд видатного актора українського театру було передано до ЦДАМЛМ 5.Х.1973 р. Май Фелією Ісаївною /журналістка/.

Складається фонд Мар'яненко з 4 листів та одної листівки написаних самим актором до Май за період з 12.УП.1949р. по 22.ХІ.1949 р.

В листах Мар'яненко ділиться своїми планами, творчими замислами що виникали в нього при роботі над нарисом про М.К.Заньковецьку та серією нарисів, що мали вийти одною окремою збіркою, про корифеїв українського доховтнєвого театру.

В наслідок обробки фонду сформована І справа.

Вирядко- вий номер	ЗАГОЛОВОК ОДИНИЦІ ЗБЕРІГАННЯ	Дати початку і закінчення (крайні дати)	Кіль- кість аркушів	Зазначки
I.	<p>I. ЛИСТИ І.О.МАР"ЯНЕНКА.</p> <p>Май Ф.І. Док.5.</p> <p>В даний опис внесено I /одна/ справа.</p> <p>Мл.науковий працівник</p> <p style="text-align: right;">/Н.Возна/</p> <p style="text-align: center;">"6" лютого 1975 р.</p>	<p>12.УП.1949— 22.ХІ.1949</p>	6	

Возна